

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2001-1011

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Koivisto, Tero			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Tähdenlentoja : Onnistumisen kokeminen sosiaalityössä			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalityö			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2001-04-18	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 94
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuksen ensimmäisenä tehtävänä oli selvittää sosiaalityöntekijöiden onnistumisen kokemuksia työssään. Tutkimuksessa tutustuttiin onnistuneisiin asiakastapauksiin sosiaalityöntekijöiden itsensä kuvaamina. Analyysissä kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, minkälaisia sisältöjä onnistumisille ja epäonnistumisille annettiin, sekä siihen, mitä nämä sisällöt merkitsivät työntekijöiden itsensä kannalta. Keskeinen tavoite oli myös suhteuttaa yksittäiset kokemukset sosiaalityön kokonaisuuteen. Tutkimuksen toinen tehtävä oli selvittää, minkälaisia ristiriitoja sosiaalityöntekijä työn arjessa kohtaa ja mitä ristiriidat ja niiden ratkonnayritykset merkitsevät sekä työntekijän että työn kokonaisuuden kannalta. Tutkimuksen kirjallisuusosuudessa käsiteltiin mm. postmodernisaatiokehityksen vaikutuksia sosiaalityöhön, julkisten palveluiden järjestämisen yleistä problematiikkaa, kehittävää työntutkimusta, sekä sosiaalityön työntutkimuksen alalta erityisesti reflektiivisyyden käsitettä. Empiirisen osuuden aineistona oli viiden sosiaalitoimistossa työskentelevän aluetyöntekijän temaattinen haastattelu ja avovastauksin toteutettu lomakekysely. Aineistoa käsiteltiin aineistolähtöisen analyysin konstruktionistisesti suuntautuneella sovellutuksella. Keskeisimmäksi onnistumisen kokemuksia yhdistävistä tekijöistä nousi toimiva kontakti sosiaalityöntekijän ja asiakkaan välillä. Onnistunut kontakti auttoi tavoitteiden saavuttamisessa ja kantoi työtä yli vaikeidenkin vaiheiden. Onnistumisen "asisisältö" - substanssi - puolestaan saattoi sisältää myös julkkitavoitteiden (työllistyminen tms. sosiaalistuminen) suhteen ristikkäisiä edistysaskelia. Onnistuneen asiakastapauksen sisällöksi kuvautuikin siis paitsi toimiva kontakti, myös työntekijän reflektiivinen - usein työn julkkitavoitteiden suhteen epälinjainen - tilannearvio työn mahdollisista etenemissuunnista, sekä tilannekohtaisesti oikein arvioitu etenemisvauhti ja -tapa. Epäonnistumisen kokemuksia leimasi puolestaan molemminpuolinen kyvyttömyys saavuttaa riittävän toimivaa kontaktia asiakkaan ja työntekijän välille. Vastaavasti epäonnistumisen substanssiksi kertomuksissa muodostui kaikkein vaikeimmin marginalisoituneen asiakaskunnan menettäminen sosiaalityön avun ulottumattomiin.</p> <p>Kehittävän työntutkimuksen esittelemän työn systeemisen mallin mukaan tulkittuja ristiriita-asetelmia aineistosta löytyi nk. sosiaalityön palkkatyöläistämistoimivuuteen liittyvä ristiriita-asetelma, sekä vaihtoehtoiseen, emansipatoriseen työorientaatioon liittyvä ristiriita-asetelma. Sosiaalityön kokonaisuuden kannalta olennaiseksi tekijäksi analyysissä nousi onnistumisen kokemusten hauras ja epäselvä olemus: Työn julkkitavoitteiden ulkopuolisella "harmaalla alueella" liikuttaessa onnistuminen tapahtuu usein hyvin pienin ja vaikeasti tulkittavin edistysaskelin. Tämän vuoksi paitsi työn tuloksellisuutta, myös käytettyjen keinojen vaikutusta lopputulokseen on yksittäisissä onnistuneissa tapauksissa hankalaa arvioida niin, että niistä voisi tuottaa yleisempiä toimintakäytäntöjä tai esim. kannattavuusarvioita. Myöskään metodisuuden säännönmukaiseen soveltamiseen liittyviä käytäntöjä ei työntekijöiden toiminnasta ollut havaittavissa, joten myös työntekijän perspektiivistä eteneminen ja työssä onnistuminen näytti sattumanvaraiselta ja epäselvältä. Mahdolliset jatkotutkimussuunnat liittyvätkin arviointitutkimukseen: Miten kyetä tulkitsemaan pienimuotoisia, tapauskohtaisia onnistumisia niin, että niistä kyettäisiin tuottamaan yhteismitallista ja (mm. taloudellisesti) ymmärrettävää tietoa niin sosiaalityöntekijöille kuin ulkopuolisille toimijoillekin?</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords onnistumisen kokeminen ristiriidat sosiaalityö reflektiivisyys			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			